

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

A1. α.

1. Λάθος, 2. Σωστό, 3. Σωστό, 4. Λάθος, 5. Σωστό

A1. β.

1. «Ἄτε δή οὖν οὐ πάνυ...ἄλογα»
2. «ἔρχεται Προμηθεύς...νομήν».
3. Ἀπορία οὖν σχόμενος...εὗροι».
4. «Τῷ δέ Προμηθεϊ....εἰσελθεῖν».
5. «ἐκ τούτου..γίγνεται».

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

B1. Ο Επιμηθέας είναι αυτός που, όπως δηλώνει και το όνομά του (σύνθετο από τις λέξεις ἐπί + μῆδος), σκέφτεται μετά την εκτέλεση μιας ενέργειας και βρίσκεται αντιμέτωπος με τις συνέπειές της. Είναι «ἀμαρτίνοος» ή «ὀψίνοος». Θα μπορούσαμε, λοιπόν, να τον χαρακτηρίσουμε αστόχαστο, απερίσκεπτο, επιπόλαιο, παρορμητικό. Στον μύθο του Πρωταγόρα παρουσιάζεται να πετυχαίνει από τη μια το έργο

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

της κατανομής εφοδίων στα ζώα, από την άλλη, όμως, λόγω απρονοησίας να εξαντλεί όλα τα εφόδια στα ζώα και να αφήνει τον άνθρωπο εντελώς αβοήθητο και ανυπεράσπιστο. Η απεισκειψία του, βέβαια, αυτή οδήγησε τον Προμηθέα στην κλοπή των τεχνικών γνώσεων και της φωτιάς από τους θεούς, με αποτέλεσμα να εξελιχθεί ο άνθρωπος στο ανώτερο από όλα τα όντα. Τονίζεται η κατάσταση φυσικής αδυναμίας στην οποία βρέθηκε ο άνθρωπος

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

λόγω της απρονοησίας του Επιμηθέα, η οποία ήταν αποτέλεσμα της πνευματικής του κατωτερότητας («οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς»). Ενώ, λοιπόν, ο Επιμηθέας είχε δώσει με φροντίδα και σοφία όλα τα απαραίτητα εφόδια στα ζώα, στο τέλος της μοιρασιάς διαπίστωσε ότι βρισκόταν σε αδιέξοδο («ἤπόρει ὅ,τι χρήσαιτο»), γιατί τα εφόδια εξαντλήθηκαν και ο άνθρωπος έμεινε «ἄκόσμητος».

Η συμβολική/μυθική αυτή αποτίμηση του

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

τρόπου, με τον οποίο ο Επιμηθέας μοίρασε τις φυσικές ιδιότητες στους ζωικούς οργανισμούς, αποκαλύπτει σταδιακά την πρωταγόρεια σκέψη. Η επιμηθεϊκή φάση, που αντιστοιχεί στον φυσικό χρόνο του βιολογικού σχηματισμού των ζωικών ειδών, κλείνει με το ανθρώπινο είδος το οποίο εμφανίζεται τελευταίο στη σειρά των ζωικών οργανισμών. Ως τελευταίο μένει «ἀκόσμητον», που σημαίνει ότι έχει τα λιγότερα φυσικά εφόδια για να επιβιώσει ως είδος στη

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

φύση. Συνεπώς, η φυσική κατάσταση του ανθρώπου κατά το στάδιο σχηματισμού των ειδών μπορεί να αποδοθεί με την έννοια της «απορίας», δηλαδή της φυσικής αδυναμίας και συγχρόνως της ανάγκης για εξεύρεση τρόπων και μέσων αντιμετώπισής της (ήπόρει ό,τι χρήσαιτο). Ο άνθρωπος αναγκάζεται να αναζητήσει τον πόρο, τη λύση του προβλήματος και την υπέρβαση της δυσκολίας. Αξιοσημείωτη η τριπλή επανάληψη της απορίας στο κείμενο:

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ἠπόρει, ἀποροῦντι, ἀπορία.

B2 . Γράφουμε τον ορισμό της έντεχνης σοφίας, όπως αναφέρεται στο σχολικό βιβλίο, σελ.69.

Πρόκειται για την τεχνογνωσία η οποία συνδέεται με τις τεχνικές δεξιότητες και την κατασκευαστική ικανότητα του ανθρώπου.

Είναι η διαδικασία κατασκευής και επινόησης, καλλιέργειας και αγωγής με τις οποίες ο άνθρωπος δίνει υπόσταση στους σχεδιασμούς

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

του κατασκευάζοντας σπίτια, σκεύη, εργαλεία, όπλα, αλλά και προβαίνει σε επινοήσεις συμβολικών συστημάτων όπως η γλώσσα, η γραφή, η αρίθμηση, που διευρύνουν τα όρια της ελευθερίας του σε σχέση με τη βιολογική αιτιότητα. Με την καλλιέργεια (γης, γραμμάτων, τεχνών και καλών τεχνών) και την αγωγή διαμορφώνει τις προϋποθέσεις για παραγωγή έργων και μέσων και για νέες δημιουργίες.

Στη συνέχεια αναφερόμαστε στην έμπυρον

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

τέχνην: Η «ἔμπυρος τέχνη» εκφράζει την εφαρμοσμένη, την κατασκευαστική εκδήλωση της ανθρώπινης δραστηριότητας. Είναι η πρακτική εφαρμογή των τεχνικών γνώσεων κυρίως με τη χρήση της φωτιάς.

Όμως ο Προμηθέας δεν μπόρεσε να δώσει στους ανθρώπους την πολιτική τέχνη, το υψηλότερο δώρο, φυλαγμένο από τον ίδιο τον Δία, αλλά με την πράξη κλοπής περιορίστηκε στο κατώτερο δώρο της τεχνογνωσίας. Γίνεται σαφές ότι η

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

πολιτική τέχνη είναι ανώτερη κατάκτηση, η οποία στον μύθο χαρακτηρίζει την κοινότητα των θεών και όχι των ανθρώπων, και αποτελεί στοιχείο εξουσίας του Δία απέναντι στους άλλους θεούς και τον κόσμο. Η παρουσίασή τους ως δώρων των θεών και όχι ως ανακαλύψεων του ανθρώπου μπορεί να θεωρηθεί και ως ένδειξη σεβασμού προς αυτούς και προσπάθεια αποφυγής ύβρης εκ μέρους των ανθρώπων. Με την αναφορά αυτή προοικονομεί την έκβαση του

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

μύθου.

Η άποψη που συνάγεται από τον μύθο και αποδίδεται στον Πρωταγόρα είναι πως στην προϊστορία του ανθρώπινου γένους προηγήθηκε η κατάκτηση τεχνικής πρόσφορης για τον βιοπορισμό του και ακολούθησε η κατάκτηση της πολιτικής τέχνης. Η κατάκτηση της τεχνικής συνέβη σε μια πρώιμη φάση, προκοινωνική και δείχνει τις τότε δυνατότητες του ανθρώπινου πνεύματος. Αντίθετα, η

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

πολιτική ήταν ακόμη απρόσιτη σχεδόν στο ανθρώπινο πνεύμα και κατακτήθηκε σε υστερότερη στιγμή της ιστορίας του ανθρώπου και αφού είχαν διαμορφωθεί οι κατάλληλες συνθήκες.

B3. α. Σωστό, β. Σωστό, γ. Λάθος, δ. Σωστό, ε. Λάθος

B4. είμαρμένη → μερίδιο
ἐξιέναι → εισιτήριο

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ἔσχε → σχήμα

κλέπτει → κλεψύδρα

λαθών → λήθη

B5. Βασική ομοιότητα ανάμεσα στα δύο αποσπάσματα:

Ο Προμηθέας παρουσιάζεται ως ο μεγάλος ευεργέτης του ανθρώπου, καθώς με το δώρο της φωτιάς, τον βοηθάει να διαμορφώσει ανώτερη μορφή ζωής και πολιτισμό. Από το απόσπασμα του Πρωταγόρα: «Τήν μὲν οὖν περί τον βίον

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

σοφίαν ἄνθρωπος ταύτη ἔσχεν». «Ἐκ τούτου εὐπορία...γίγνεται». Από το απόσπασμα του Αισχύλου: Θέτει τις απαρχές διδασκαλίας της ιατρικής- φαρμακευτικής (στίχοι 476-482), μαντικής (στ. 484-487) και μεταλλουργικής τέχνης (500-504).

Βασικές διαφορές: Στον Προμηθέα του Αισχύλου προβάλλεται με παραστατικότητα και γλαφυρότητα η προσφορά του Προμηθέα στο ανθρώπινο γένος. Οι άνθρωποι δε διέθεταν πρακτική νοημοσύνη και τους τρόπους

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

βελτίωσης της ζωής τους. Ωστόσο, δε βλέπουμε να αναφέρεται η αδυναμία του ανθρώπου για να προστατευτεί από τα υπόλοιπα ζώα, κάτι που συμβαίνει στον Πρωταγόρα. Στον Αισχύλο το ύφος είναι ποιητικό. Στον Πρωταγόρα, γίνεται αναφορά μόνο στις τέχνες της αρχιτεκτονικής, της γλώσσας και της χειροτεχνίας. Στόχος στον Αισχύλο είναι η απαρίθμηση των ευεργεσιών προκειμένου να υπερασπιστεί τον εαυτό του απέναντι στη βία του Δία, ενώ στον Πρωταγόρα, οι ευεργεσίες αναφέρονται ως δώρα για τη

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

σταδιακή απόκτηση της πολιτικής αρετής με τη βοήθεια του Δία.

Γ1. Εγώ βέβαια είμαι απλός άνθρωπος, γνωρίζω όμως ότι είναι πάρα πολύ καλό να διδάσκεται κανείς το αγαθό από την ίδια του τη φύση του και δεύτερον από αυτούς που γνωρίζουν αληθινά κάτι αγαθό περισσότερο παρά από αυτούς που κατέχουν την τέχνη να εξαπατούν. Ίσως λοιπόν δεν εκφράζομαι με σοφίσματα·

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

διότι ούτε αυτό επιδιώκω·

Γ2. Οι σοφιστές ισχυρίζονται ότι καθοδηγούν τους νέους στην αρετή, αλλά, κατά τον συγγραφέα, καταλήγουν στο αντίθετο αποτέλεσμα. Κανένας δεν έγινε αγαθός εξαιτίας της διδασκαλίας των σοφιστών ούτε έχουν καταγραφεί συμβουλές τους για όσα κάνουν τους ανθρώπους αγαθούς. Καταμαρτυρούνται αντιθέτως πολλές ματαιότητες, με τις οποίες οι απολαύσεις των νέων είναι χωρίς ουσιαστικό

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

περιεχόμενο και ο ενάρετος βίος δεν υπάρχει

πουθενά. Οι σοφιστές, κατά τον συγγραφέα, ισχυρίζονται ότι έχουν αναζητήσει λεπτομερώς όσα λένε, αλλά δε θα μπορούσαν να εκπαιδεύσουν τους νέους στην αρετή, διότι κατέχουν μόνο την τέχνη της εξαπάτησης. Και, κατά κοινή λογική, πρέπει να αναζητούμε την αρετή μέσα μας ή με τη βοήθεια όσων γνωρίζουν κάτι αγαθό, όχι με αυτούς που γνωρίζουν να εξαπατούν.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Γ3. α. ἄνδρα → ἄνδρας

ὄντιν(α) → οὔστινας

γράμματα → γράμμα

ῶν → οὔ

Γ3. β. ἔωράκαμεν → ἴδωμεν

ἐποίησαν → ποιήσωσι(ν)

παρέχονται → παράσχωσι(ν)

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Γ4. α. Υπόθεση: «εἰ καλῶς ἔχοιεν»

Απόδοση: «γνῶμαι δέ (ἄν παιδεύσαιεν / παιδεύσειαν)»

Ο υποθετικός λόγος είναι απλός και ανεξάρτητος και δηλώνει την απλή σκέψη του λέγοντος

Για το προσδοκώμενο:

Υπόθεση: «ἐάν καλῶς ἔχωσι(ν)»

Απόδοση: «γνῶμαι δε παιδεύσουσι(ν)»

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Γ4. β. Η σύνταξη της πρότασης είναι παθητική και δομικά είναι αττική.

Στην ενεργητική φωνή: «πολλά αὐτοί (υποκείμενο) γεγράφασι(ν)»

**Από τον κλασικό τομέα του φιλολογικού τμήματος των
Φροντιστηρίων ΠΟΥΚΑΜΙΣΑΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ συνεργάστηκαν:**

Ε. Αποστολάκη, Ε. Μαζοκοπάκη, Μ. Παγωμένου